

Det siger FOAs medlemmer om mobning på arbejdspladsen

FOA undersøgte i januar 2011 medlemmernes oplevelser med mobning på arbejdspladsen. Undersøgelsen belyser, hvor mange medlemmer der har oplevet, at de selv eller andre er blevet mobbet, hvem der mobber på arbejdspladsen, og om det er særlige grupper af medarbejdere, der især er udsat for mobning.

Undersøgelsen blev gennemført via forbundets elektroniske medlemspanel i perioden 20. til 26. januar 2011. 1.780 medlemmer svarede på spørgsmålene. Det svarer til en svarprocent på 60,2 procent. Svarprocenten ligger på linje med svarprocenten i flere andre undersøgelser via medlemspanelet.

Medlemmerne blev i samme undersøgelse også stillet spørgsmål om efterløn. Resultaterne af denne del af undersøgelsen kan læses i *Det siger FOAs medlemmer om efterlønnen*.

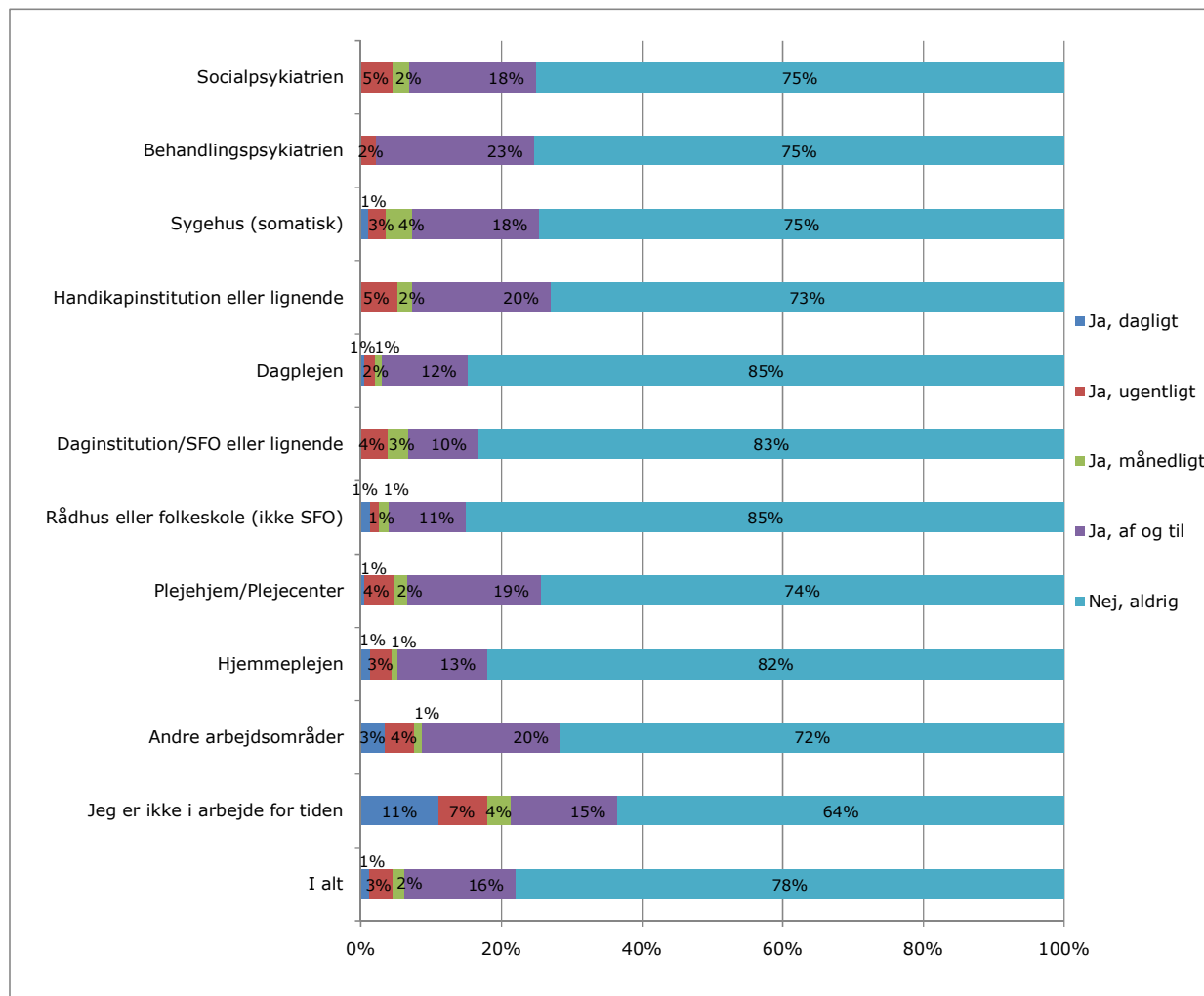
Undersøgelsens hovedresultater er:

- 4,5 procent af medlemmerne oplever mobning "ugentligt" eller "dagligt", mens 17,5 procent af de adspurgte medlemmer har oplevet mobning "af og til" inden for det seneste år. Det svarer til, at 22 procent af medlemmerne har været udsat for mobning inden for det seneste år.
- Hvert tredje FOA-medlem har været vidne til mobning på arbejdspladsen inden for de sidste 6 måneder. Det gælder i mindre grad medlemmer på det pædagogiske område.
- Tallene peger på, at FOAs medlemmer kan være mere udsat for mobning end andre danske lønmodtagere.
- Andelen af medlemmer, som har været udsat for mobning, har ikke ændret sig det seneste halve år.
- De mest udbredte former for mobning er, at medlemmer fornemmer, at nogen snakker om dem bag deres ryg eller spreder rygter om dem, og at nogle overhører medlemmernes spørgsmål eller forsøg på at komme i kontakt med dem. Det oplever henholdsvis 12 procent og 10 procent af medlemmer mindst 2-3 gange om måneden.
- Ca. 8 ud af 10 mobbede er ikke alene om problemet. Her er der også andre i medarbejdergruppen eller i ledelsen, der mobbes.
- For knap 2 ud af 3 af de mobbede medlemmer stod kollegerne for mobningen. 40 procent er blevet udsat for ledermobning og 18 procent er blevet mobbet af klienter/borgerne/patienter.
- Mobning er mest udbredt på kønsopdelte arbejdspladser.

Hyppigheden af mobning på arbejdspladsen

Figur 1 viser, hvor ofte medlemmerne oplever at blive udsat for mobning på arbejdspladsen.

Figur 1: Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?¹ Fordelt på arbejdsområde

Antal besvarelser: 1822

Anmærkning: Der foreligger forholdsvis få svar fra handicapinstitutioner (45), behandlingspsykiatrien (45) og medlemmer der ikke er i arbejde for tiden (54), så andelen på disse områder er forbundet med ret stor usikkerhed.

Af figur 1 fremgår det, at 17,5 procent af de adspurgte medlemmer oplever mobning "af og til" eller "månedligt", mens i alt 4,5 procent oplever mobning "ugentligt" eller "dagligt". Det svarer til, at 22 procent af medlemmerne har været udsat for mobning inden for det seneste år.

Formuleringen af spørgsmålet i figur 1 omkring mobningens hyppighed er den, der er anvendt i Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø (NFA) undersøgelser omkring mobning på arbejdspladser. Dette spørgsmål er indledt med en skriftlig definition af mobning.

¹ Spørgsmålet er indledt med følgende tekst: "Det næste spørgsmål handler om, hvor ofte du eventuelt har været udsat for mobning. Ved mobning forstås man, at man gentagne gange bliver udsat for ubehagelig eller nedværdigende behandling, som det er svært at forsvare sig imod."

Tabel 1 viser en sammenligning af mobning blandt de adspurgte FOA-medlemmer og befolkningen generelt (NFA tal fra 2004/2005).

Tabel 1. Sammenligning af andelen af FOA medlemmer, der oplever mobning på arbejdspladsen og Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø's generelle tal for mobning på arbejdspladser

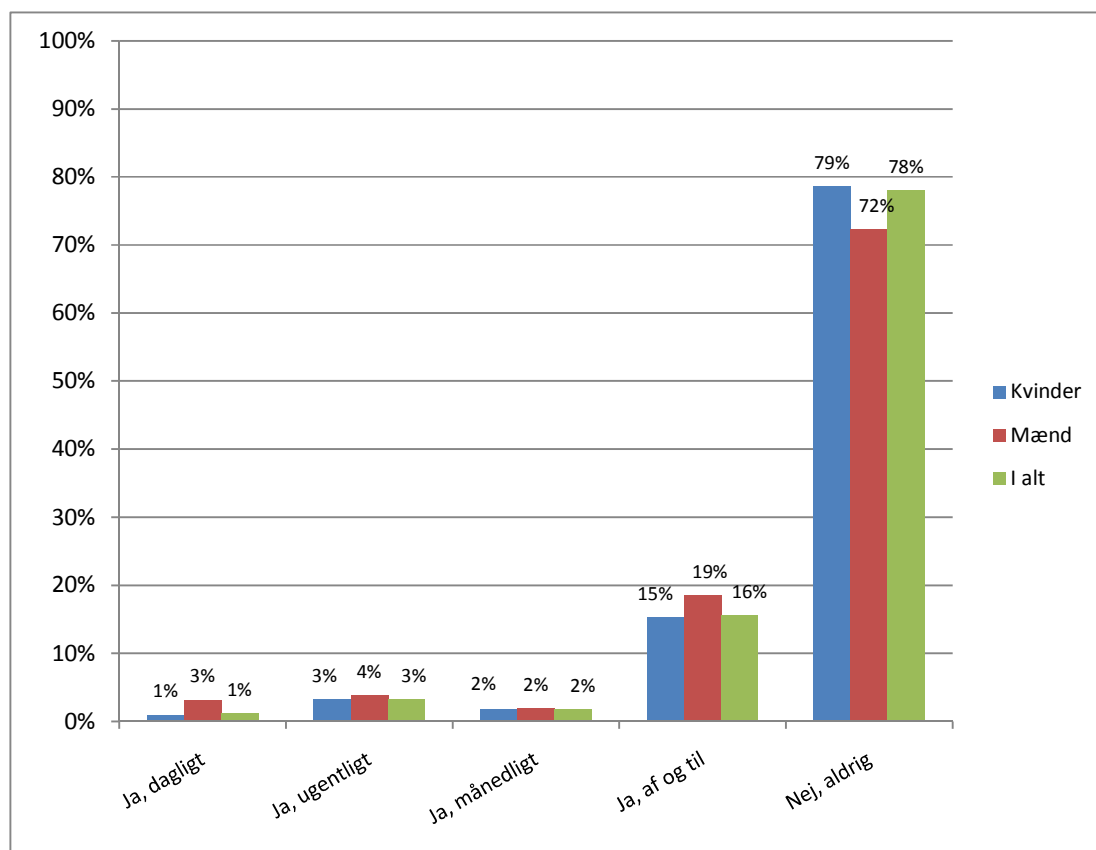
	FOA	Befolkning
Oplever mobning dagligt/ugentligt	4,5 %	1,6 %
Oplever mobning månedligt/af og til	17,5 %	6,7 %
Mobbende i alt	22,0 %	8,3 %

Antal besvarelser: FOA 1822 besvarelser, Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø 3429 besvarelser (NFA 2009: 24).

Af tabel 1 ses, at FOA ligger markant højere end resten af befolkningen i forhold til mobning på arbejdspladsen. Forskellen er stærkt signifikant.

Figur 2 viser, hvor ofte medlemmerne oplever at blive udsat for mobning på arbejdspladsen fordelt på køn.

Figur 2: Har du inden for de sidste 12 måneder været udsat for mobning på din arbejdsplads?² Fordelt på køn.

Antal besvarelser: 1822

Anmærkning: Der foreligger forholdsvis få svar fra mænd (171), så andelen for mænd er forbundet med usikkerhed.

Af Figur 2 ses det, at mandlige FOA-medlemmer oftere er udsat for mobning på arbejdspladsen sammenlignet med de kvindelige medlemmer. Da kun 171 af de adspurgte er mænd, er fordelingerne for denne gruppe behæftet med usikkerhed.

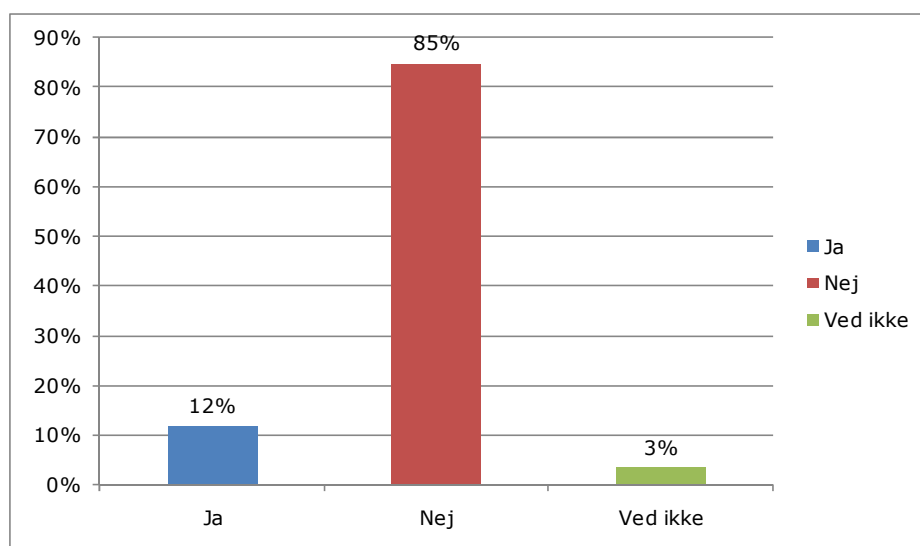
Er mobning blandt FOAs medlemmer steget eller faldet?

Figur 3 viser hvor mange af de adspurgte medlemmer, der oplever, at de selv bliver mobbet på arbejdspladsen. Spørgsmålet i figur 3 er FOAs standardspørgsmål om mobning i undersøgelser af arbejdsmiljø.

12 procent af medlemmerne oplyser på dette spørgsmål i undersøgelsen, at de personligt har været udsat for mobning på deres arbejdsplads inden for det sidste år.

Den seneste måling blandt FOAs medlemmer af mobning på arbejdspladsen (juni 2010) viste, at 11 procent af de adspurgte medlemmer i juni havde oplevet mobning på arbejdspladsen inden for det seneste år. Der er derfor ikke sket en væsentlig ændring i antallet af medlemmer, der oplever mobning på arbejdspladsen³.

Figur 3. Har du inden for de sidste 12 måneder personligt været udsat for mobning, mens du var på arbejde?

Antal besvarelser: 1825

Det samlede antal medlemmer, der oplever mobning på arbejdspladsen er på dette spørgsmål 12 procent, dvs. 10 procentpoint lavere end vist i figur 1 og 2. Figur 1, 2 og 3 viser resultaterne af to forskellige spørgsmål om mobning, der indgik i undersøgelsen.

Forskellen på 10 procentpoint i andelen af medlemmer, der oplever mobning på arbejdspladsen, kan skyldes den indledende tekst, der definerer mobning i det første spørgsmål, eller at medlemmerne på det første spørgsmål får mulighed for at angive mobningens hyppighed.

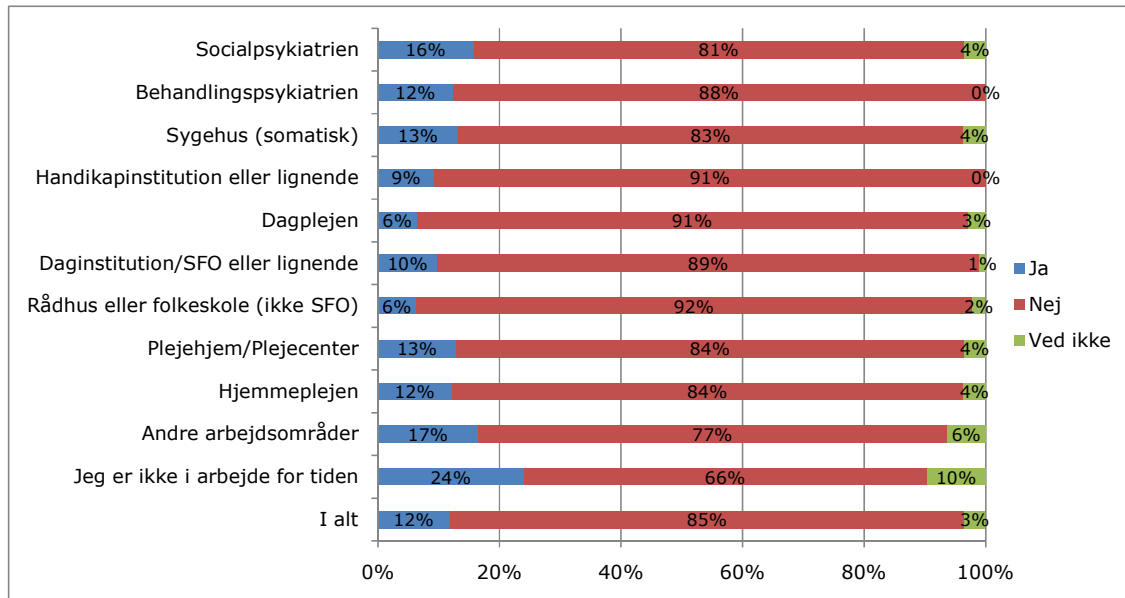
Samlet må det på baggrund af undersøgelsens to spørgsmål om mobning på arbejdspladsen konkluderes, at mellem 12 procent og 22 procent af FOAs medlemmer har oplevet at blive mobbet på arbejdspladsen inden for det seneste år.

³ Resultaterne er sammenlignelige, da medlemmerne er stillet det samme spørgsmål i juni 2010 og januar 2011.

Hvilke medlemmer er mest udsat for mobning?

Figur 4 viser hvor stor en andel af medlemmerne, der er blevet mobbet på forskellige arbejdsområder.

Figur 4. Har du inden for de sidste 12 måneder personligt været udsat for mobning, mens du var på arbejde? Fordelt på arbejdsområde.

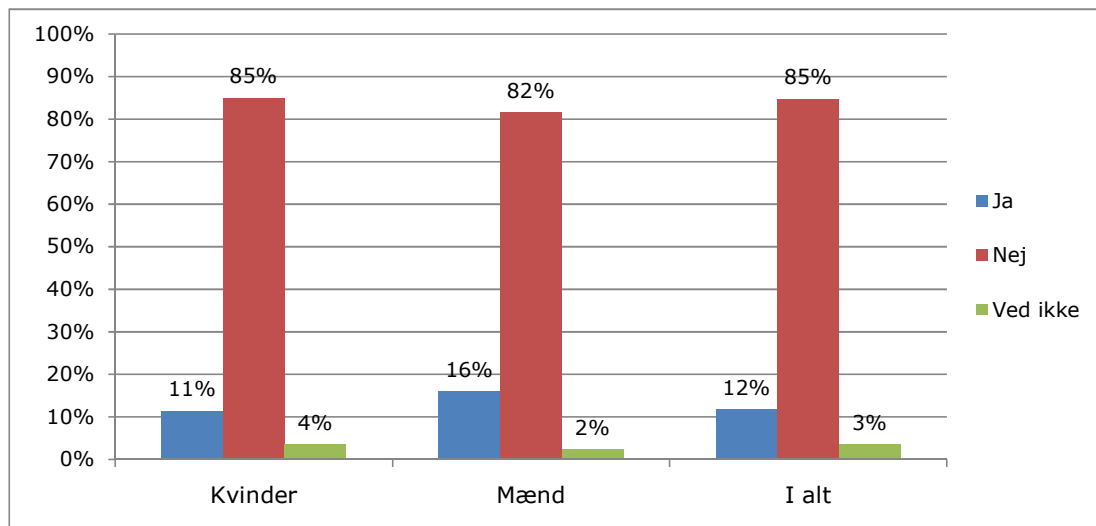
Antal besvarelser: 1825

Anmærkning: Der foreligger forholdsvis få svar fra handicapinstitutioner (45), behandlingspsykiatrien (45) og medlemmer der ikke er i arbejde for tiden (54), så andelen på disse områder er forbundet med ret stor usikkerhed.

Der er en tendens til, at medlemmer som arbejder i dagplejen, i daginstitutioner og på rådhus/folkeskoler, er mindre udsat for mobning end andre medlemmer, men forskellen er ikke signifikant. Ser man på de enkelte faggrupper, viser det sig også, at både dagplejere og pædagogmedhjælpere samt medlemmer af pædagogisk sektor generelt, er mindre udsat for mobning end andre medlemmer (figur ikke vist).

Figur 5 viser hvor mange af de adspurgte medlemmer, der oplever mobning på arbejdspladsen blandt mænd og kvinder.

Figur 5. Har du inden for de sidste 12 måneder personligt været udsat for mobning, mens du var på arbejde? Fordelt på køn

Antal besvarelser: 1825

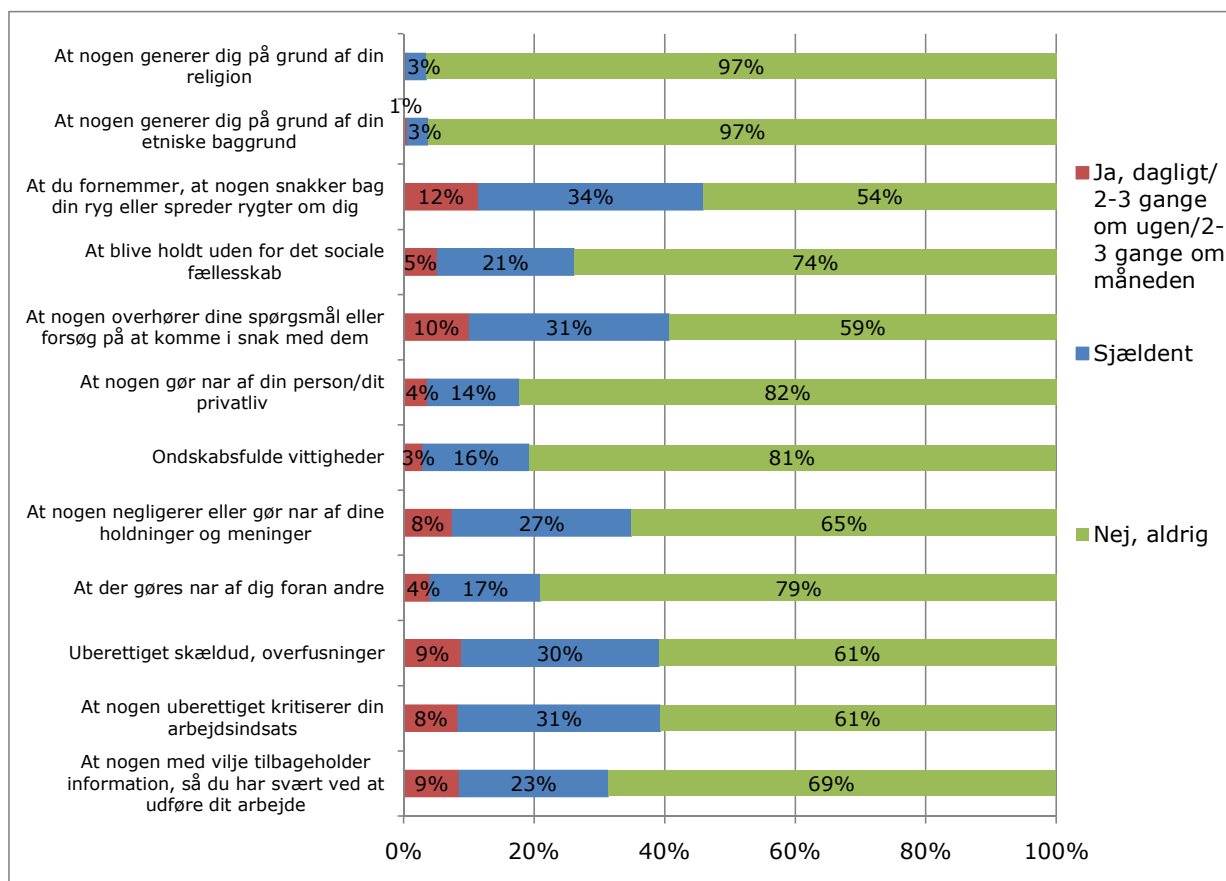
Anmærkning: Der foreligger forholdsvis få svar fra mænd (171), så andelen for mænd er forbundet med usikkerhed.

Af figur 5 fremgår det, at de mandlige medlemmer i lidt højere grad end de kvindelige medlemmer oplever mobning på arbejdspladsen. Da kun 171 af de adspurgte er mænd, er fordelingerne for denne gruppe dog behæftet med usikkerhed.

Hvilken form for mobning udsættes medlemmerne for på arbejdspladsen?

Figur 6 viser hvilke former for mobning, som FOAs medlemmer bliver udsat for på arbejdspladsen.

Figur 6: Har du gentagne gange inden for det seneste år oplevet følgende på din arbejdsplads?

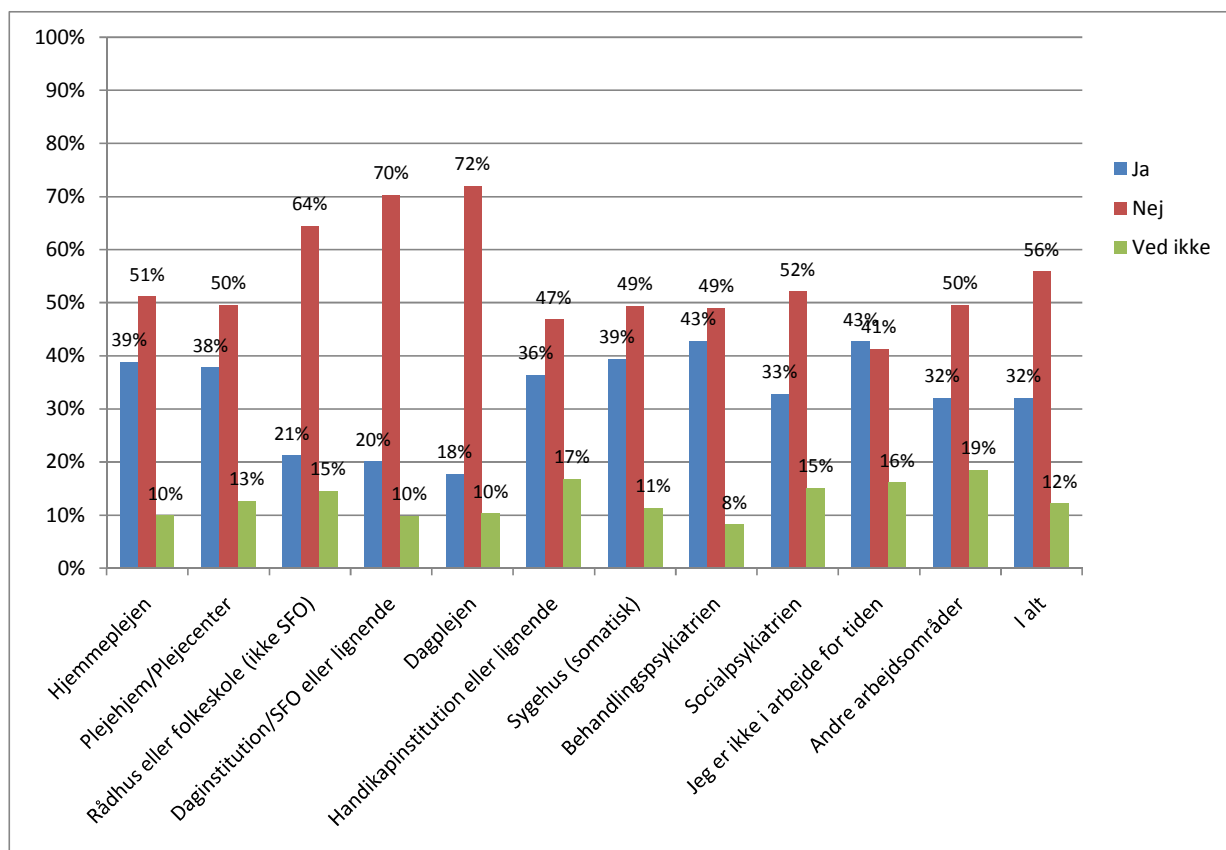
Antal besvarelser: 1818

Af figur 6 ses, at de mest udbredte former for mobning af medlemmer er, at medlemmerne fornemmer, at nogen snakker om dem bag deres ryg eller spreder rygter om dem, og at nogle overhører medlemmernes spørgsmål eller forsøg på at komme i kontakt med dem. Disse to former for mobning oplever henholdsvis 12 procent og 10 procent af de adspurgte medlemmer dagligt, 2-3 gange om ugen eller 2-3 gange om måneden.

Hvor mange af FOAs medlemmer har oplevet, at andre på arbejdspladsen bliver mobbet?

Figur 7 viser andelen af medlemmer, der har oplevet mobning på arbejdspladsen fordelt på arbejdsområde.

Figur 7: Har du været vidne til mobning på din arbejdsplads inden for de sidste 6 måneder? Fordelt på arbejdsområde

Antal besvarelser: 1816

Anmærkning: Der foreligger forholdsvis få svar fra handicapinstitutioner (45), behandlingspsykiatrien (45) og medlemmer der ikke er i arbejde for tiden (54), så andelen på disse områder er forbundet med ret stor usikkerhed.

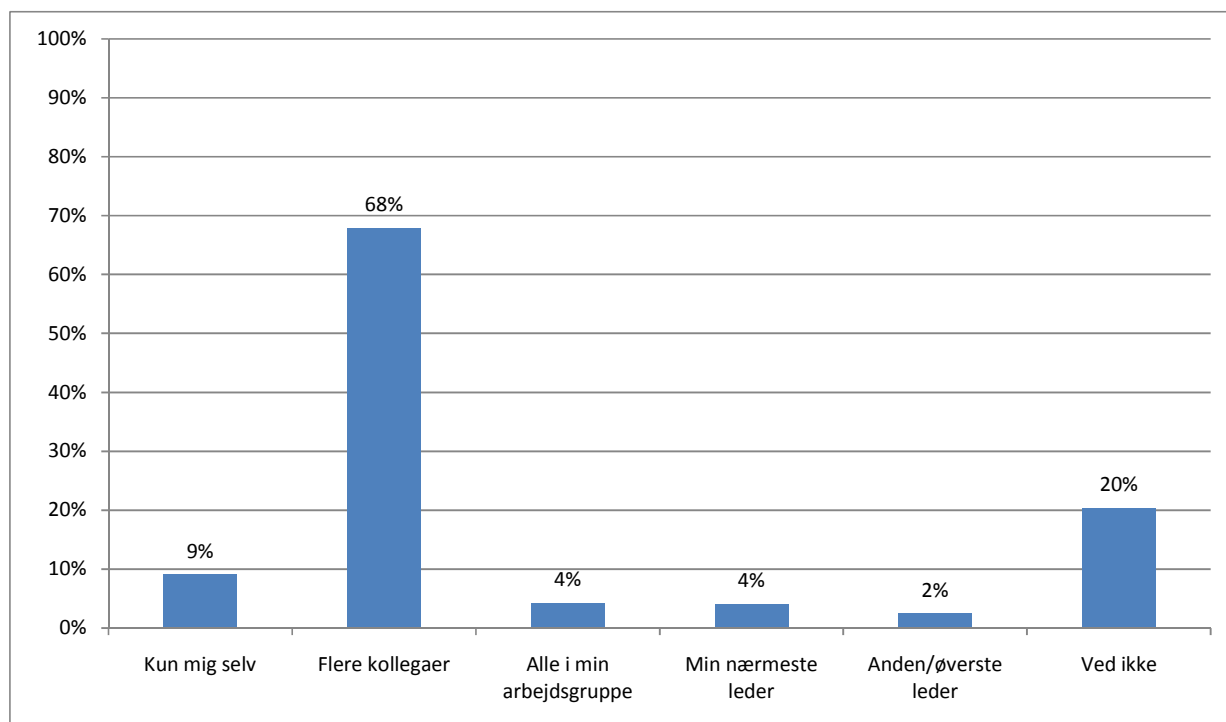
Anmærkning: Kategorien "Ja" er en samlet kategori for svarene "Dagligt", "ugentligt" og "af og til".

Af figur 7 ses, at knap en tredjedel af de adspurgte medlemmer har været vidne til mobning på arbejdspladsen inden for det sidste halve år.

Andelen er væsentligt lavere på det pædagogiske område, hvor såvel ansatte i daginstitutioner som i dagplejen i mindre grad har været vidne til mobning sammenlignet med medlemmer fra andre arbejdsområder.

Figur 8 viser, hvem medlemmer oplever, der udsættes for mobning på arbejdspladsen ud over dem selv.

Figur 8: Hvem bliver mobbet ud over dig selv? (sæt eventuelt flere krydser)

Antal besvarelser: 214

Af figur 8 ses, at 9 procent af de medlemmer, der selv bliver mobbet på arbejdspladsen angiver, at det kun er dem, der mobbes. Over 2/3 af de mobbede medlemmer oplever, at deres kolleger også er udsat for mobning, mens kun få (6 procent) oplever at ledere er udsat for mobning på arbejdspladsen.

Hvem står bag eller medvirker til mobning på arbejdspladsen?

Tabel 2 viser, hvem der udsætter medlemmerne for mobning.

Tabel 2: Hvem udsatte dig for mobning? (Sæt gerne flere krydser)

	Svarpersoner	Procent
Mine kolleger	240	60 %
En leder	164	41 %
Underordnede	12	3 %
Klienter/borgere/patienter	74	19 %
Andre? Skriv gerne hvem:	28	7 %
I alt	403	-

Det ses af Tabel 2, at knap 2/3 af de medlemmer, der personligt har oplevet mobning inden for det seneste år, er blevet udsat for mobning af deres kolleger. 40 procent er blevet udsat for ledermobning, og 18 procent er blevet mobbet af klienter/borgere/patienter. 28 medlemmer har angivet, at det er andre udsætter dem for mobning. Flere nævner, at det er medstuderende, tillidsrepræsentanter og medarbejdere fra andre afdelinger/personalegrupper, der mobber.

Grupper der særligt er udsat for mobning

Medlemmerne havde i undersøgelsen også mulighed for at angive, om der er nogle grupper, der særligt bliver mobbet på deres arbejdsplads. 248 af de adspurgte medlemmer har svaret på spørgsmålet. Medlemmerne nævner bl.a. afløsere/vikarer, overvægtige medarbejdere, ældre medarbejdere, nye medarbejdere og medarbejdere med højt sygefravær som grupper, der særligt udsættes for mobning.

Mobning er mest udbredt på kønsopdelte arbejdspladser

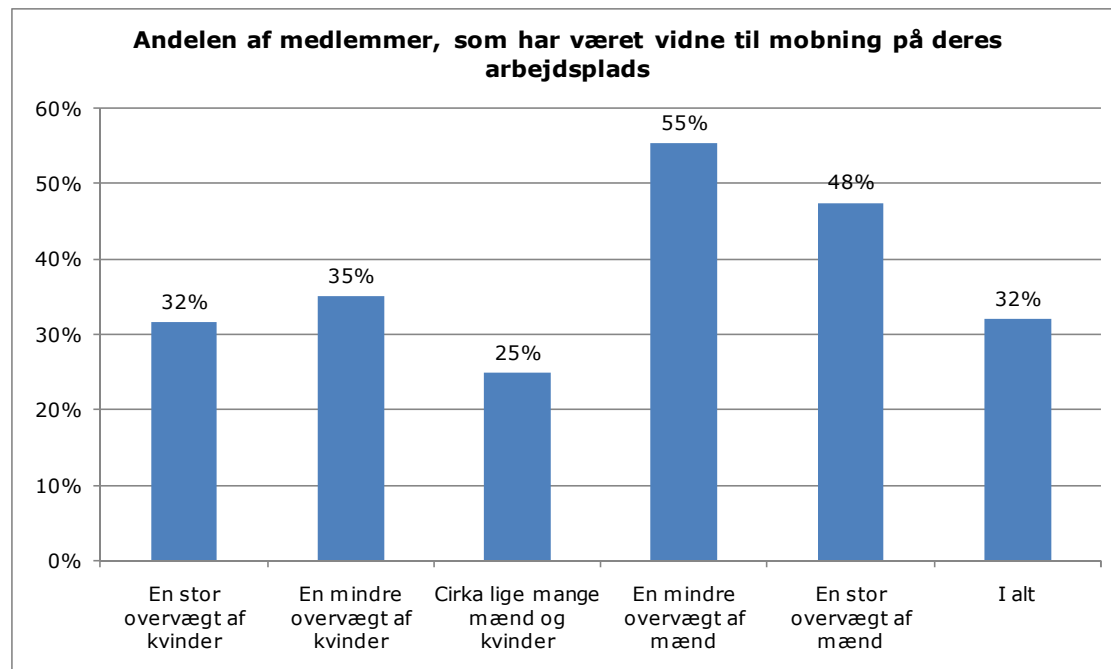
Der er flere medlemmer på arbejdspladser med en skæv kønsfordeling, som har været vidne til mobning inden for de seneste 6 måneder, sammenlignet med medlemmer på arbejdspladser med en mere lige kønsfordeling. Det viser figur 9. Der er dog så få medlemmer på arbejdspladser med en lige kønsfordeling, at sammenhængen ikke er signifikant.

På arbejdspladser hvor der er ca. lige mange mænd og kvinder har hvert fjerde medlem været vidne til mobning inden for de seneste 6 måneder. På arbejdspladser med en stor overvægt af kvinder og en mindre overvægt af kvinder er det ca. hver tredje, der har været vidne til mobning.

På mandsdominerede arbejdspladser synes mobning endnu mere udbredt, men der er meget få svar fra medlemmer i de grupper, så usikkerheden om resultatet er stor.

Det Nationale Forskningscenter for Arbejdsmiljø finder samme resultat i deres undersøgelse af mobning på danske arbejdspladser (NFA 2009).

Figur 9: Har du været vidne til mobning på din arbejdsplads inden for de seneste 6 måneder? Fordelt på arbejdspladser med forskellig kønsfordeling

Antal besvarelser: 1816

Anmærkning: Der foreligger forholdsvis få svar fra "ca. lige mange mænd og kvinder" (53), "en mindre overvægt af mænd" (9) og "en stor overvægt af mænd" (28), så andelen på disse områder er forbundet med ret stor usikkerhed.

Anmærkning: Svarene er samlet af svarmulighederne "dagligt", "ugentligt" og "af og til".

Metode

Undersøgelsen er gennemført via FOAs elektroniske medlemspanel i perioden 20.-26.januar 2011. Der blev udsendt én påmindelse i indsamlingsperioden. Der indgik også andre spørgsmål i undersøgelsen, disse omhandlede efterløn. Resultaterne af denne del af undersøgelsen kan læses i *Det siger FOAs medlemmer om efterlønnen*.

Deltagerne i panelet er sammensat af medlemmer, der har meldt sig til panelet via forbundets hjemmeside og tilfældigt udvalgte medlemmer, som er hvervet for at sikre en bred repræsentation fra forbundets medlemsskare. Medlemspanelet er dog ikke fuldt repræsentativt. Der er bl.a. en overvægt af medlemmer fra Social- og Sundhedssektoren og en undervægt af unge medlemmer. Analysen i dette notat er udført på data, der er vægtet for sektortilhørsforhold.

1.780 erhvervsaktive medlemmer har gennemført undersøgelsen fuldt ud. Det svarer til 60,2 procent af de 2.957 medlemmer, der blev inviteret til undersøgelsen. Svarprocenten ligger på linje med flere andre undersøgelser via medlemspanelet.

Litteratur:

NFA 2009: Mobning og negativ adfærd på arbejdspladsen, lokaliseret den 25. februar 2011 på: <http://www.arbejdsmiljoforskning.dk/da/nyheder/arkiv/2009/~media/Boeger-og-rapporter/mobning-og-negativ-adfaerd-paa-arbejdspladsen.pdf#>